

REDAKTÖR

BIRGITTA ÖSTLING
0920-26 28 09
E-post: kulturen@nsd.se

Allan Norberg hämtar här en flykting som deserterat från tyska Luftwaffe, i Tromsö.

Allan Norberg är klar för start från Suorva, efter att ha hämtat en skidåkare som brutit benet.

Allan Norberg hämtar här 16 norska barn från Vaisaluohta till Jokkmokk, i februari 1945.

En ambulansflygare som ger tillfälle till eftertanke

LITTERATUR

Gång på gång har vi kunnat ta del av andra världskrigets historia i lokal tappning.

NY BOK

Cristina och Tore Öberg
Ambulansflygaren

En del tänker måhända på beredskapstiden då Danmark, Norge och Finland var ockuperade och Sverige mobiliserade sin militära kapacitet. Det innebar att 100 000 svenska soldater var förlagda till Tornedalen. Norrbotten och Nordkalotten låg i detta stormcentrum.

En detalj i sammanhanget var att små propellerplan tra-

fikerade sträckan Porjus-Suorva vid det pågående bygget av regleringsdammen i Stora Lule älv. Det var en första trevande början för ambulanstrafiken. Flygtransporterna skulle snart biträda dem som var i väster: krigsfångar, desertörer, partisaner och andra "otillättna" människor. Under krigsåren 1940-1945 kom mer än 11.000 flyktingar över gränsen på sträckan Karresuando till Arjeplog. En del av denna trafik har beskrivits i litteraturen, exempelvis av Einar Wallquist, Mauritz Er-

ikson och Kejsarinnan Olga i Kummavuopio. Vi får inte glömma Allan Norberg, flygaren som kom till Boden 1938 och arbetade till 1945. Han var Ambulansflygaren i särskilt hög grad.

Äventyrligt var det ofta med beredskapstid, väglöst land och kalla vintrar under 1940-talet. Det var inte bara flyktingar som kom, ofta i medicinskt miserabelt skick, till en otroligt spridd bebyggelse enligt Lappmarksdoktors berättelser.

Beredskapsåren var som sagt en "kedja" av insatser för ambulansflyget. Arbetsläger låg likt ett pärlband längs svensk-norska gränsen, och där hölls tvångsarbete för Hitlers polarjárn-

väg som fångar. Allan Norberg kom att flyga sju gånger jorden runt under sju år. Undra på att det blev både medaljer och tidningsartiklar innan han 1945 flyttade till Mellansverige.

Hur sammanfattar man Norberg som ambulansflygare? Sju gånger runt jorden, sju år vid spakarna liksom 1 130 flygtimmar med 550 patienter av 17 olika nationaliteter, det är minsann imponerande. Insatsen inbjuder till heroisering men blev kanske med tiden mest bara ett "jobb". Det må vara att de yttre omständigheterna förvisso var annorlunda än idag.

Kan man se likheter med de senaste årens flyktingströmmar till Europa? Ytterst handlar det om männ-

iskor som kommer till Sverige, med kulturkollisioner, sociala problem och "trängsel" i vårt Sverige.

Var det verkligen så problemfritt som situationen skildras av författarna? "Välviljan har aldrig visat några gränser" sägs i boken. Då och nu var så olika. Är det antalet flyktingar som är problemet? Eller kanske har det skett en mentalitetsförändring över tiden? Frågan känns aktuell idag utifrån talesättet att vi kan lära av historien.

Boken "Ambulansflygaren" ger det historiska perspektivet och liksom i många andra sammanhang tillfälle till eftertanke och lärdom.

Kjell Lundholm